

Ján Trojan Predtým, než poviem „hotovo“

Vyzerá to jednoducho: ilustrátor si prečíta príbeh, sadne za stôl a naskicuje svoju predstavu. Vyladí farby, zjednotí tváre, vytiahne do popredia akciu, prilepí ornamenty.

Tak to však, samozrejme, nie je.

Vytvorenie (dobrej) ilustrácie a potom (dobrej) knihy je proces. Premýšľanie. Kopenie nápadov, ich selekcia, opakované návraty k tým prvým. Štúdium reálií, porovnávanie. Desiatky skíc, farebné variácie, rozkresby toho istého, len z rôznych uhlov pohľadu.

To všetko v permanentnej neistote. Či udrží linku „oko – ruka“, či dokáže preniesť na papier svoju predstavu o príbehu, či dokáže zachytiť jeho tempo. Či ostane svojským, či iba zreplikuje sám seba (alebo niekoho iného).

Hodiny a hodiny práce.

Bez viditeľného výsledku.

Trvá to tak dlho, kým (si) autor nepovie: „hotovo“.

Výstava Jána Trojana je príbehom o vzniku diela.

Tvorí ju kreácie, ktoré zostali v jeho ateliéri – nápady, skicované na bežnom papieri, skúšky farieb, len jemne od seba odlišné variácie, skice.

Krok za krokom sleduje autorovo premýšľanie: od momentu, kedy dostane prvý (veľmi slobodný) nápad, cez to, ako ho začínajú zväzovať reálie, fabuly aj dobový vkus, až po finálny tvar, po to: „hotovo“. Pozoruje, ako sa ilustrátor ťahá vyššie a vyššie, ako je dielo intenzívnejšie, nápady, štylizácie kvalitnejšie, ale aj naopak, ako inokedy v procese úplne zadusí silu počiatočného nápadu.

Nestáva sa často, takmer nikdy, aby taký intímny exkurz bol k dispozícii návštevníkom galérie.

Je to našľapovanie medzi vaječnými škrupinami. Je to ako čítanie cudzích denníkov. Krehké. A na hrane medzi zvedavosťou a voyeurstvom. Ako všetky magické postupy ukázať, a pritom neskíznuť do lacného odhaľovania? Čo všetko má ostať skryté?

Odpovede nie sú jednoduché.

Ilustrácie Jána Trojana sú intenzívne, aj keď sú už hotové – je to pomalá, sústredená maľba, s množstvom odkazov na obdobia, v ktorých sa ilustrované príbehy odohrávajú, silná v detailoch, precízna v dekoratívnych prvkoch.

Ida Želinská —
Kurátorka TOTO! je galéria